

1994 yılında Anamur ilçe Tarım Müdürlüğünde göreve başladım. 1995 yılında bırakmak zorunda kaldığım Yüksek Lisans Eğitimime başladım ve organik gübreleme-mineral gübreleme karşılaştırması yaptığım yüksek lisans tezim ile birlikte muz ile tanıştım. Göreve başladığım 1994 yılı, Çilek yetiştiriciliğinin parlama, muz yetiştiriciliğinin ise düşüş dönemiydi. İlçedeki örtü altı muz alanı 619 dekarı. Ortalama verim ağaç başına açıkta 15 kg. örtü altında ise 20-25 kg. arasında idi. Mineral gübre kullanımı bilinçsiz ve yetersizdi. 1995 yılında kurulmasına öncülük ettiğim Anamur Tarımını Yaşatma ve Geliştirme Derneği, 1995 yılında Anamur Belediye Başkanlığının destekleriyle ülkemizdeki ilk Çiftçi Eğitim Merkezinin kurulmasını sağladım. Çiftçi Eğitim Merkezinde pek çok eğitim toplantısı yaparak, muz ve çilek üreticilerinin bilgilenmesine katkıda bulduk. Bu yıllardan itibaren bilgi eksikliği çektiğimiz muz ile ilgili pek çok deneme, araştırma ve gübreleme programları üzerinde değişik çalışmalar yaptım. Tecrübeli muz üreticilerinin seralarında yaptığım gözlemleri, üreticilerle değerlendirdim.

1996 yılında tamamladığım yüksek lisans tezi sırasında muzda gübreleme konusunda önemli sonuçlar buldum. Muz gübrelemesinde potasyumun gücünü gözledim. Elde edilen sonuçlarla uygulama bahçelerinde verim ve kalitenin yükseldiğini gözledim. 1998 yılına gelindiğinde yer fıstığı tarlaları hızlı bir şekilde örtü altı muz yetiştiriciliğine geçmeye, bunun sonucu olarak muz pazarlama tesisleri çoğalmaya başladı. 2010 yılında sadece Anamur ilçesindeki muz alanları yaklaşık 32 kat artarak 20.100 dekara ulaştı, verim ise 4.300 tondan 120.000 tona çıktı. Ağaç başına verim ortalama 20 kg'dan 40 kg'a ulaştı.

1999 yılında muz üzerine yaptığı araştırmalar ve uygulamalarını Muz Yetiştiriciliği adında bir kitap haline getirdim. Ülkemizde şimdiye kadar muz yetiştiriciliği konusunda yayınlanan ilk ve tek kitap olan bu kitabı Ziraat Mühendisleri Odası Mersin Şubesi tarafından yaklaşık 20 firmanın maddi destekleriyle yayınladım. 1999 yılında Alanya ilçesinde de muz seralarının kurulmaya başlamasına yardımcı olmaya başladım. Mersin şehir merkezinde Müftü Deresi kenarında ilk Muz Serasının kurulmasına teknik destek verdim.

Yapılan çalışmaların yayılmasıyla Türkiye muz üretimi 30.000 tonlardan, 220.000 tonlara ulaştı. Muz Yetiştiriciliği kitabımın birinci baskısının bitmesi üzerine 2003 yılında 500 sayfalık genişletilmiş 2. baskısını Ziraat Odaları Birliği destekleriyle yayınladım. 2002 yılında Anamur Muz-Der'in kurulmasına yardımcı oldum.

Zaman olarak üretici taleplerine yetişememem nedeniyle "Aylık Muz Bülteni" yayınlamaya başladım. Düzenli olarak her ay 1500 adet muz bültenini hazırlayıp ücretsiz olarak Anamur, Bozyazı, Alanya ve Gazipaşa'daki muz üreticilerine ulaşmasını sağlamaya başladım. Muz Üreticilerine yönelik www.muz.gen.tr internet sitesini kurdum. Anamur, Gazipaşa ve Alanya ilçelerinde muz üzerine konferanslar verdim. Basın ve Televizyon aracılığı ile muz yetiştiriciliğini anlattım.

Bu çalışmalar içerisinde tesbit ettiğim sorunlar ve çözüm önerilerim aşağıdadır.

Gübreleme, çeşitler, sera teknolojisi vb konularında maalesef yeterli bilimsel çalışmalar yoktur. Bu konularda Tarım Bakanlığına bağlı araştırma kuruluşlarında ve Üniversitelerde araştırma-deneme çalışmaları yapılmalı, elde edilen sonuçların Tarım Müdürlükleri aracılığı ile bölgeye uygulanması sağlanmalıdır.

Muz serası yatırımları yatırım maliyeti büyük, teknoloji kullanımını gerektiren büyük yatırımlardır. Yatırım teşvik kapsamında 10 yıllık yatırım teşvik kapsamına alınmalıdır. Bu kapsama alınırsa yatırımda kdv muafiyeti, 10 yıllık süreç içinde yatırımlara vergi muafiyeti, % 50 daha ucuz enerji, gübre desteklemesi ve düşük faizli kredi verilmesi şeklinde destekler verilmelidir.

Hasat edilen muz meyvelerinde meyve kabuğu çatlama ve meyve iç çürüklüğü meydana gelmektedir. Üreticiyi ve tüketiciyi etkileyen meyve kabuğu çatlaması ve meyve iç çürüklüğünün nedenleri araştırılarak bulunmalı ve çözümlenmelidir.

Bölgemizde son yıllarda hızlı bir şekilde artan seralar ve ayrıca artan yazlık evler tarımımızı tehdit etmektedir. Ülkemizin turfanda üretim kaynağı olan bölgemizdeki birinci sınıf tarım arazileri tarımsal sit alanı ilan edilerek korunmalıdır.

Muz üretim bölgelerimiz olan Anamur ve Bozyazı ilçeleri ülkemizde iline en uzak (5 saat) ilçelerimizdir. Yollarımız dar ve çok virajlıdır. Yol sorununun bir an önce giderilmesi, ayrıca deniz ulaşımından ve demir yolu ulaşımından da yararlanmak isteriz.

Bölgemiz için uygun üretim modelleri, sera teknolojileri, üretim teknikleri, işleme ve sarartma teknikleri gösteri çalışmalarıyla bölge üreticisine sunulmalıdır.

Pazarlama firmalarının iklimlendirilmiş taşıma araçları kullanmaları teşvik edilmelidir. Kurulacak muz işleme, paketlenme ve pazarlama firmaları KOBİ kapsamına alınmalıdır.

Yerli muzun en önemli sorunlarından biri olan raf ömrünün uzatılması konusunda gerekli çalışmalar yapılarak uygulamaya aktarılmalı, yerli muzun ithal muz karşısındaki bu zayıflığı giderilmelidir.

Toptancıdan markete inen bütün yaş sebze ve meyveye olduğu gibi muzda da % 1 KDV uygulanmaktadır. Bu KDV marketten tüketiciye geçerken ise % 8 olarak uygulanmakta, yerli muz fiyatına marketin kasasından eklenmekte, marketin kar marjını düşürmektedir. Oysa ithal muzda kdv market öncesinde olduğu için bu farktan etkilenmemektedir.

Bölgede 160 tanesi Anamur ve Bozyazı da olmak üzere 250 'ye yakın muz işleme ve pazarlama tesisi bulunmaktadır. İlgili bakanlık muz işleme ve pazarlama tesislerine bir standart getirmeli ve kontrol altına almalıdır.

Muz üreticilerine yönelik yeterli araştırma ve eğitim faaliyeti yapılmamaktadır. Anamur'a Muz Araştırma İstasyonu, Anamur, Bozyazı, Alanya ve Gazipaşa ilçe Tarım Müdürlüklerinde de Muz Büroları açılmalıdır.

Alanya Dim Çayı ve Anamur Çayı üzerine kurulmakta olan barajlardan, mutlaka ve mutlaka Alanya Ovası ve Anamur Ovası için kapalı devre sulama sistemi projelendirilmeli ve uygulanmalıdır.

Meclisten çıkarılan Üretici Birlikleri Yasası yönetmeliğinde birlikleri güçlendirici düzenlemeler yapılmalıdır.

Muz üretimini ayakta tutan en önemli destek halen % 145,8 olarak uygulanan gümrük vergisidir. Bunun yanında muz ithalatında üretimin en yoğun olduğu Eylül-Mayıs arasındaki dönemde ihtiyaç duyulmamasına rağmen muz ithalatının yapılması piyasayı etkilemekte ve muzun pazarlamasına olumsuz etkide bulunmaktadır. Gümrük vergisi oranı % 10'a düşürülmeli, yerine ton başına 700 dolar EK MALİ YÜKÜMLÜLÜK uygulanmalıdır. Böylece yüksek oranlı vergiden kaçmak için düşük kıymet beyanı anlamsızlaştırılmalıdır.

Yerli üreticilerin de ağırlıklı olarak Mersin'de olduğu muz ithalatında Mersin Gümrüğü, Muz için İHTİSAS GÜMRÜĞÜ olarak kabul edilmelidir. Bu uygulama ile devletin 2008 yılı içinde muz ithalatından tahsil ettiği gelir 172.000.000 \$'dan 210-215.000.000 \$'a çıkacaktır. Ayrıca aynı oranda ithalatçılardan elde edilen kdv ve kurumlar vergisi de artış gösterecek, toplam yıllık gelir artışı 100 milyon \$'ı bulacaktır.

Ayrıca yerli üretimin en yoğun olduğu Ekim-Mart arasındaki dönemde muz ithalatı yapılmamalıdır.

Bir çok muz ithalatçısı ülkede ithal edilen tarımsal ürünlerden (muz, zeytin v.b.) alınan vergiler muz yatırımlarını desteklemede ve muz tarımının geliştirilmesi için üreticisine destek olarak verilmektedir. Ülkemizde de aynı şekilde muz ithalatından alınan vergiler muz üretimini geliştirmede ve muz üreticisini desteklemede kullanılmalıdır. 05.02.2011

Bünyamin KOZAK
Zir.Yük.Müh.
Muz Yetiştiriciliği Kitabı Yazarı